

Behovsanalys - kulturlokaler

2022-04-12

Karin Sundström
Louise Nilsson

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Styrdokument	4
2.1	Kommunplan- nämndplan	4
2.2	Kultur- och fritidsnämndens reglemente.....	5
2.3	Översiktsplan	6
2.4	Biblioteksplan.....	6
2.5	Riktlinje för kultur.....	7
2.6	Kultur- och fritidsnämndens anläggnings- och lokalbehovsanalys	7
3	Befolkningsprognos	9
4	Omvärldsspaning.....	11
4.1	Nationell kulturpolitik	11
4.2	Regional kulturutveckling	12
4.3	Kulturpolitik i Norden	12
4.4	Ungas rätt till en meningsfull fritid.....	12
4.5	Barn och kultur.....	13
4.6	Medborgarundersökning i Tyresö	13
5	Kulturutbud i Tyresö kommun	13
5.1	Kulturskolan.....	14
5.2	Bibliotek.....	15
5.3	Scenkonst.....	18
5.4	Tyresöarkivet.....	18
5.5	Konsthall	19
5.6	Produktionslokaler	19
5.6.1	Spontankultur	19
5.6.2	Eget skapande	20
6	Kulturföreningars behov	20
7	Sammanfattning av behovsanalys för kulturlokaler fram till 2035	21

1 Inledning

Kulturen är en viktig faktor för en attraktiv kommun. Behovsanalysen är tänkt som en utgångspunkt vid planering och prioritering av lokaler för kultur och en fördjupning av förvaltningens årliga anläggnings- och lokalbehovsanalys.

När Tyresö växer är det viktigt att ha ett kulturperspektiv med i samhällsplaneringen i ett tidigt skede. Befintliga lokaler behöver anpassas på ett ändamålsenligt sätt för att kunna möta behovet och ge Tyresöborna tillgång till ett brett och varierat kulturutbud av hög kvalitet.

Lokalerna behöver vara flexibla och planerade för samnyttjande och ha multifunktionella lösningar.

2 Styrdokument

2.1 Kommunplan- nämndplan

Tyresö kommuns vision beskriver den långsiktiga utvecklingen av kommunen och dess verksamheter. Tyresö kommun har följande vision:

I Tyresö finns det hållbara livet, nära storstad, skog och skärgård.

I Tyresö finns plats för alla

– här trivs nya tankar.

Tillsammans skapar vi trygghet och tillit.

Tyresö är hemma!

I kommunplanen anges fyra målområden som alla leder mot visionen. Dessa fyra områden är starkt sammanlänkande med varandra: medarbetare, kvalitet, leverans och ekonomi.

I Kultur- och fritidsnämndens årliga och nämnd- och förvaltningsplan anges hur verksamheterna ska bidra till att nå målen i kommunplanen och vad som ska uppnås för nämndens målgrupper.

Kultur- och fritidsnämndens mål är följande:

- Medarbetare är engagerade och motiverade i förvaltningens utvecklingsarbete,
- Tillsammans med Tyresöborna skapar vi ett kultur- och fritidsliv för alla,
- Tyresöborna erbjuds verksamheter som främjar psykisk och fysisk hälsa samt
- Verksamheter, lokaler och anläggningar inom kultur- och fritidsområdet har social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Samtliga mål leder alla mot de 17 hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och är en integrerad del i kommunens arbete. Att beakta sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv är integrerat i kommunens mål och finns med i besluten som fattas i vardagen.

I kommunplanen anges också särskilda uppdrag som är relevant för denna behovsanalys.

- Fler Tyresöbor ska ta del av Tyresös kultur- och föreningsliv.
Uppdrag att öka möjligheterna för utsatta grupper, exempelvis nyanlända familjer, att ta del av kulturskolan och Tyresös föreningsliv.

2.2 Kultur- och fritidsnämndens reglemente

Varje nämnd i kommunen har ett reglemente som kommunfullmäktige fastställt. Reglementet innehåller information om vad som är Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden.

Nämnden ansvarar för:

- Kommunens allmänna kulturverksamhet,
- Biblioteksverksamhet,
- Kulturskolan,
- Bidrag och stöd till föreningar och organisationer som bedriver kultur- och fritidsverksamhet, samt
- Kommunens fritidsgårdsverksamhet.

Nämnden ansvarar för att verka för en god fritids- och kulturverksamhet i kommunen. Nämndens målgrupp är främst barn och ungdomar. Andra prioriterade målgrupper är unga som upplever utanförskap, personer med funktionsnedsättningar samt personer som är nyanlända i Sverige.

Kulturverksamhet

Nämnden ska särskilt svara för att:

- Bedriva biblioteks- och utställningsverksamhet,
- Leda och bedriva kommunal kulturskola,
- Stödja allmänkulturell verksamhet inom teater, sång, musik, dans, konst, film m.m.,
- Förvalta, underhålla och utveckla kommunens konstinnehav, samt
- Främja forskning och dokumentation av kommunens historia och utveckling.

2.3 Översiktsplan

Översiktsplanen är kommunens långsiktiga plan för mark- och vattenanvändning i hela kommunen. Tyresö kommuns översiktsplan för 2017 blickar fram mot 2035 med utblick mot 2055. Tyresö kommun har som mål att växa till 60 000 invånare 2035. Tre utvecklingsstrategier identifieras; *Skapa en mer sammanhållen kommun, Skapa mötesplatser och förutsättningar för centrumbildningar på olika nivåer samt att föra den storstadsnära naturen och vattnen mer tillgängliga.*

Stockholmsregionen och Tyresö har målet att utbudet av kultur- och fritidssysselsättning ska vara stort och bra samt att det ska finnas goda friluftsmöjligheter. När antalet invånare växer ökar behovet av platser för kultur och fritid.

I översiktsplanen anges följande vid respektive kommundel, som är relevant för kulturlokaler.

Trollbäcken

Utreda om biblioteket kan få en ny plats vid Alléplan för att ge kulturen en mer central plats.

Bollmora

Arbete med att etablera ett kulturhus i Tyresö centrum pågår.

Strand

Strandtorget är ett viktigt kommundelscentrum och är också viktig för att utveckla ytterligare service.

Strategi för östra Tyresö

Kommunfullmäktige beslutade 2018 om en strategi för östra Tyresö, (Brevikshalvön (inre och yttre Brevik), Solberga, Raksta och Bergholm). När antalet invånare växer ökar behovet av platser för kultur och fritid. Behovet av fritidssysselsättningar, utöver naturupplevelser i närområdet, är viktigt. Däremot har gruppaktiviteter som kräver större anläggningar små möjligheter att bli tillgodosedda i Östra Tyresö – även i framtiden.

2.4 Biblioteksplan

Kommunfullmäktige beslutade om en biblioteksplan 2019 för Tyresö kommun 2020-2024. I planen anges målbilden för Tyresös bibliotek.

Biblioteken är angelägna, inkluderande och tillgängliga mötesplatser för kommuninvånarna. En plats för social gemenskap där olika kulturupplevelser och nyskapande samarbeten tar plats i flexibla rum. Biblioteket finns också på andra platser än i de fysiska lokalerna, runt om på olika platser i kommunen där människor vistas.

Följande strategier anges i biblioteksplanen:

- Utveckla och tillgängliggöra beståndet av litteratur och läsfrämjande aktiviteter till människor med funktionsnedsättning, utifrån deras olika behov och förutsättningar.
- Kompetensutveckla bibliotekets anställda rörande bestånd och aktiviteter riktade mot bibliotekets prioriterade målgrupper och ökad digital delaktighet.
- Säkerställa invånarnas tillgång till ett rikt utbud av böcker och andra medier på de språk som efterfrågas i kommunen, inklusive de nationella minoritetsspråken.
- Utveckla och tillgängliggöra aktiviteter som bidrar till ökad digital delaktighet.
- Utveckla och tillgängliggöra aktiviteter med inriktning på litteratur och läsning för barnfamiljer, äldre barn och unga.
- Samverka med andra verksamheter i kommunen kring olika läsfrämjande aktiviteter.

2.5 Riktlinje för kultur

Kultur- och fritidsförvaltningen beslutade 2021 om en riktlinje för kultur i Tyresö 2022-2025 som konkretiserar ambitionerna i Tyresö kommuns vision kopplade till kulturområdet.

Den visar kultur- och fritidsförvaltningens viljeriktning och vad som ska prioriteras för att förvaltningens arbete ska bidra till att uppfylla Tyresö kommuns mål, med fokus på Tyresöbornas möjlighet att ta del av och utöva kultur. Den ska fungera som ett underlag för fortsatt utvecklingsarbete med exempelvis barn och ungas rätt till kultur och medborgarnas möjligheter att vara delaktiga i att utveckla kulturlivet i kommunen.

Utvecklingsområden är:

- Platsutveckling; Inom uppdraget att tillhandahålla angelägna och tillgängliga mötesplatser har arbetet med att skapa platser för spontant utövande och skapande av kultur nu påbörjats.
- Ökat och breddat deltagande.
- Det egna skapandet.

2.6 Kultur- och fritidsnämndens anläggnings- och lokalbehovsanalys

Kultur- och fritidsförvaltningen har i uppdrag att tillhandahålla angelägna och tillgängliga mötesplatser för kommuninvånarna och påtala behov av lämpliga lokaler och anläggningar för verksamhet.

Det är många olika variabler som påverkar behovet av kulturlokaler förutom befolkningstätheten. Kommunelar med olika demografi och socioekonomiska faktorer kan även påverka behovet. Kulturlokaler som exempelvis bibliotek bör ha en central placering och finnas lättillgängliga på platser med väl utbyggda kommunikationer och vara tillgängliga för funktionshindrade och personer med särskilda behov. Behoven kan variera mycket för olika kulturaktörer och målgrupper, barn- och unga har exempelvis helt andra lokalbehov än vad vuxna eller äldre har och en dansföreställning behöver större scen än monologföreställning. Föreningar inom kulturområdet har behov av lokaler för att kunna bedriva sin verksamhet.

I kultur- och fritidsförvaltningens anläggnings- och lokalbehovsanalys anges också att hänsyn ska tas till behov av lokaler, rum och platser för kultur redan vid planläggning av mark.

I förvaltningens anläggnings- och lokalbehovsanalys anges följande:

- Utgå från helhetssyn för social hållbarhet i samklang med övrig samhällsutveckling.
- Samverkan med andra aktörer i syfte att ha hög nyttjandegrad.
- Vid planläggning av mark bör hänsyn tas till kultur- och fritidsförvaltningens behov av kultur- och fritidsanläggningar.
- Redan planlagd mark för kultur- och fritids verksamhet och annan mark bör kunna användas mer flexibelt, utifrån vad som är aktuellt och vad invånarna i kommunen efterfrågar inom kultur och fritid.

Följande utgångspunkter anges också:

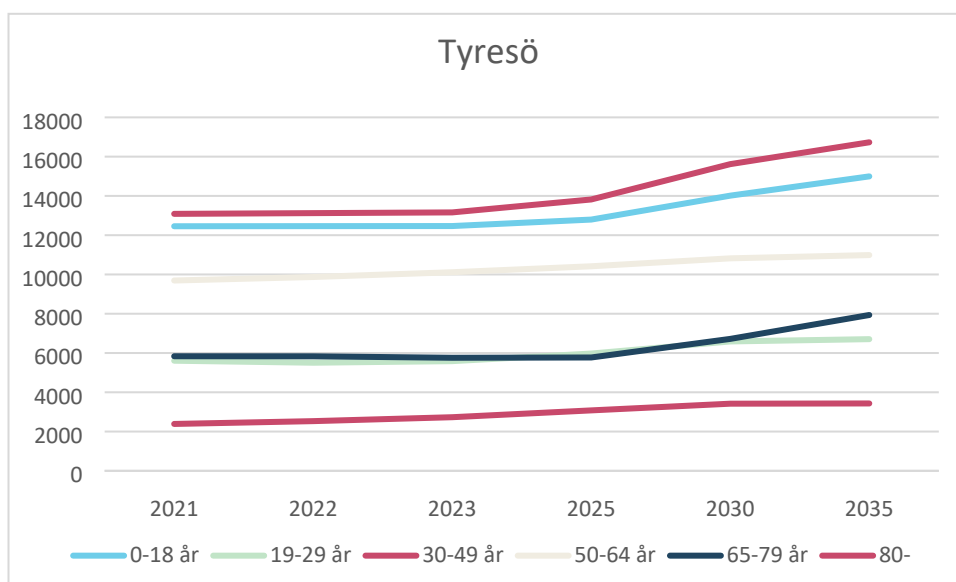
- Behov av nya anläggningar baseras på befolkningsprognos.
- Befolkningsökningen av barn och unga beaktas särskilt och ökningen i olika kommunelar.
- Bibehålla dagens servicenivå relaterat till befolkningsökningen.

3 Befolkningsprognos

Tabell 5 Tyresö kommun ¹

	2021	2025	2030	2035	Ökning antal invånare	Ökning procent 2021/2035
0-18 år	12455	12795	14013	14995	2 540	20 %
19-29 år	5607	5972	6589	6706	1 099	20 %
30-49 år	13086	13819	15619	16731	3 645	28 %
50-64 år	9692	10417	10821	10987	1 295	13 %
65-79 år	5835	5772	6719	7935	2 100	36 %
80-	2387	3078	3419	3431	1 044	44 %
Totalt	49062	51854	57180	60785	11 723	24 %

Trollbäcken²

	2020	2021	2022	2025	2030
0-18 år	3527	3498	3497	3469	3388
19-29 år	1130	1146	1130	1197	1214
30-49 år	3315	3286	3237	3203	3215
50-64 år	2660	2709	2760	2964	2834
65-79 år	1602	1570	1564	1638	1814

¹ Tyresö kommuns befolkningsprognos 2022

² Tyresö befolkningsprognos 2021

80-99 år	552	584	612	792	825
Totalt	12 786	12 793	12 800	13 263	13 290

Ökning³	2025	2030
Totalt	477 personer / 4 %	504 personer / 4 %
0-18 år	-58 personer/-0,01%	-139 personer/-0,04 %

Centrum⁴

	2020	2021	2022	2025	2030
0-18 år	6244	6275	6299	6862	7925
19-29 år	3720	3618	3544	4038	4421
30-49 år	7180	7154	7191	8030	9360
50-64 år	4741	4844	4897	5081	5476
65-79 år	3403	3409	3390	3200	3668
80-99 år	1569	1638	1740	2036	2283
Totalt	26 857	26 939	27 061	29 248	33 134

Ökning	2025	2030
Totalt	2 391 personer / 9 %	6 277 /23%
0-18 år	618 personer/10 %	1 681 personer/27 %

Östra Tyresö⁵

	2020	2021	2022	2025	2030
0-18 år	2590	2549	2528	2467	2447
19-29 år	803	808	797	848	811

³ Befolkningsprognos för kommundelarna är från 2021 och är beräknad till 2030

⁴ Lindalen, Bollmora, Krusboda, Öringe

⁵ Tyresö strand, Brevik och öarna, Sydöstra Tyresö

30-49 år	2450	2388	2357	2320	2299
50-64 år	1960	2056	2108	2219	2150
65-79 år	822	838	856	922	1107
80-99 år	137	146	161	238	306
Totalt	8762	8786	8807	9013	9120

Ökning	2025	2030
Totalt	251 personer / 4 %	358 personer/4 %
0-18 år	-128 personer/-5 %	-143 personer/-6 %

På Brevik och öarna ser vi en viss ökning bland barn fram till 2030.

Sammanfattningsvis ser vi en ökning av befolkningen enligt prognosen med 17 procent fram till 2030 och med 24 procent fram till 2035 för hela kommunen. Bland barn 0-18 år ser vi en ökning på 13 respektive 20 procent. Tyresö kommuns befolkningsprognos bygger på att de planerade byggprojekten av bostäder genomförs. Om vi tittar på de olika kommundelarna ser vi en ökning framförallt i centrumområdet. Där är prognosen en ökning bland barn 27 procent fram till 2030, medan vi ser en minskning i Trollbäcken och Östra Tyresö.

4 Omvärldsspaning

4.1 Nationell kulturpolitik

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken, men även vägleda kulturpolitiken i kommuner och regioner. Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå dessa mål ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och allas möjlighet till att utveckla sina skapande förmågor,
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan samt
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

4.2 Regional kulturutveckling

Stockholms regionala kulturstrategi är en del av den regionala utvecklingsplanen för Stockholm. I strategin framhålls vikten av ett rikt kulturliv och dess betydelse för att hela Stockholms region ska utvecklas och för att regionen ska nå visionen i utvecklingsplanen.

Strategin knyter tydligt an till det övergripande kulturmålet om en fri kultur som främjar upplevelser, möten, bildning och delaktighet. Den pekar även ut fyra särskilda utvecklingsområden, öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet, främja konstnärlig utveckling, digitalisering och vikten av att använda kultur som en drivkraft i samhällsplaneringen för att skapa en hållbar utveckling. För att konstnärlig verksamhet ska kunna utvecklas i länet krävs förutom öppna mötesplatser, att det i översiktsplaner och detaljplaner ges utrymme för konstnärliga produktionsplatser. Att prioritera insatser som främjar att kulturella och sociala mötesplatser utvecklas i länet och då i synnerhet i de regionala stadskärnorna, strategiska stadsutvecklingslägen, landsbygdsnoder och socioekonomiskt svaga områden.⁶

4.3 Kulturpolitik i Norden

Centrala mål inom kulturpolitiken i de nordiska länderna brukar när det gäller barn och unga vara att de ska ges samma möjligheter att möta olika kulturformer och att stimuleras till eget skapande och kreativitet, oberoende av personliga och sociala förutsättningar. Viktiga mål kan vara exempelvis att barn får chans att möta och uppleva professionell teater, dans och konst.⁷

4.4 Ungas rätt till en meningsfull fritid

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) presenterade 2020 rapporten ”Ung idag 2020, Ungas rätt till en meningsfull fritid – tillgång, trygghet och hinder”⁸. I rapporten framkommer när det gäller kultur följande:

- Andelen unga som konsumerar kultur eller ägnar sig åt eget utövande av kultur på fritiden ökar svagt,
- En större andel unga utrikes födda än inrikes födda ägnar sig åt olika former av kultur på fritiden samt
- Killar ägnar i mindre utsträckning sin fritid åt att utöva kulturella aktiviteter.

---

⁶ Kulturstrategi Utvecklingsområde RUF5 2050, Region Stockholm

⁷ Kulturvanor barn och unga kulturanalys Norden Barn och ungas kulturvanor

⁸ https://www.mucf.se/sites/default/files/2020/04/ungidag_2020_-_ungas_ratt_till_en_meningsfull_fritid.pdf

MUCF:s rapport redovisar också några slutsatser kopplat till tillgång till fritid och hinder för att delta. Rapporten visar att:

- Åtta av tio unga upplever att de har goda möjligheter att delta i fritidsaktiviteter, sociala aktiviteter och kulturella aktiviteter,
- Det är vanligare att unga utrikes födda, unga hbtq-personer samt unga tjejer upplever hinder att delta i fritidsaktiviteter,
- De vanligaste hindren för unga att ta del av fritidsaktiviteter är att de inte har tid på grund av skola eller arbete, att aktiviteten är för dyr, att den är för svår eller att det är svårt att ta sig till aktiviteten samt
- Var tredje ung med funktionsnedsättning och var fjärde ung hbtq-person avstår från fritidsaktiviteter av rädsla för att bli dåligt bemötta.

4.5 Barn och kultur

Kulturupplevelser ger sociala effekter både på individ- och samhällsnivå. Sambandet mellan socioekonomiska skillnader och läsförmåga hos barn och vårdnadshavare är väl dokumenterat.⁹ Kultur betyder mycket, särskilt för barn som fortfarande växer och utvecklas. Barn har många olika sätt att uttrycka sig och genom att få en möjlighet att använda sig av de olika sätten utvecklas barnets kreativitet och skaparkraft.

4.6 Medborgarundersökning i Tyresö

SCB:s medborgarundersökning för Tyresö presenterades i december 2021. Den har besvarats av 200 personer i kommunen. Den visar något lägre värden än övriga kommuner när det gäller kulturutbud. T.ex. svarar 40 procent att de är nöjda med det lokala kultur- och nöjeslivet i kommunen (t.ex. konstatställning, teater, konserter etc.) mot 60 procent för övriga svarande kommuner.

5 Kulturutbud i Tyresö kommun

Tyresö kommun erbjuder programverksamhet och kulturaktiviteter inom exempelvis musik, dans, teater, film, litteratur, konst och kulturarv. Kulturens närvaro finns runt om i kommunen där människor vistas och även i form av offentlig konst och kulturmiljöer.

---

⁹ Göteborgs Stads kulturförvaltning, Rapport 2020:1, Grinell Klas, Kulturens värde och sociala effekter.

I Tyresö finns tre bibliotek som förutom böcker och annan media, också erbjuder läsfrämjande aktiviteter och eget skapande för barn och unga. I biblioteket i Tyresö centrum finns Tyresö konsthall som visar samtidskonst.

Tyresö kulturskola erbjuder barn och unga i åldern 5-19 år kurser i musik, dans, teater, cirkus och bild i Kulturcentrum Kvarnhjulet. Kulturskolan bedriver även öppna skapande aktiviteter för barn och unga.

I förskolan och grundskolan får elever ta del av och utöva kultur i samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen, ofta med stöd av statsbidrag.

Kommunen stödjer och samverkar med kulturföreningar, studieförbund och lokala aktörer vid arrangemang och projekt.

5.1 Kulturskolan

Tyresö kulturskola erbjuder barn och unga i åldern 5-19 år kurser i musik, dans, teater, cirkus, film och bild i lokaler i Kvarnhjulet. Kulturskolan bedriver även öppna skapande aktiviteter för barn och unga. Dessa sker i samverkan med Bergfoten, Njupkärrs och Stimmets skolor och undervisningen sker då i vanliga klassrum. Några kurser i t.ex. gitarr genomförs i lokaler i biblioteken i Strand och Trollbäcken.

Sverige kommuner och regioners (SKR) sammanställningar visar att kultur- och musikskolorna fortsätter att utvecklas med ett breddat utbud och finns i 287 av Sveriges 290 kommuner.

Antal elever på kulturskolan

	2018	2019	2020	2021
Terminskurser	1 133	1 105	1 062	1 115
Uppsökande verksamhet-terminskurs	176	152	217	212
Kortkurs	6	195	70	55
Lovkurser	92	61	177	358
Totalt	1 407	1 513	1 526	1 740

Källa: Tyresö kulturskola

Utöver det har kulturskolan haft 64 deltagare på den nystartade Öppen kulturskola i Granängsringen.

Som sammanställningen ovan visar är antalet elever på terminskurserna ganska konstant medan antalet elever inom uppsökande verksamhet och lovkurser har ökat.

Kulturskolan kan inte ta emot alla barn inom bild och animation, vissa musikkurser, teater, dans och cirkus.

För kulturskoleverksamheten är det viktigt att det finns tillgång till scener och utställningsytor i kommunen för konserter, föreställningar och utställningar inför publik, både i större och mindre arrangemang.

Dialoger med ungdomar inom kulturskolan visar att de på egen hand vill kunna utöva eget skapande inom kultur på annan tid än när kulturskolans är öppen.

Behov för kulturskolan

- **Orkestersal**

Antalet elever som deltar i ensemble och orkesterverksamhet på kulturskolan har ökat. Kulturskolan har också ett utökat regionalt samarbete med andra kommuner, vilket innebär att orkestergrupper från olika kommuner slås samman till större enheter vid vissa tidpunkter på året. Tyresö kommun har i nuläget svårt att ta emot eller ge elever möjlighet att delta i gemensamma orkesterprojekt.

- **Danslokal**

Det är ett ökat antal barn på kurserna i dans, främst för barn i åldern 5-10 år. Kulturskolan kan idag inte möta den efterfrågan, bl.a. på grund av brist på danssal, på de tider då barn och föräldrar har möjlighet att delta i dansverksamhet. Danslokaler behövs också för att kunna möta äldre elevers talangutveckling. Det innebär att kulturskolan i nuläget har svårt att planera för en utökning av elevplatser.

- **Teatersal/scen**

Efterfrågan ökar inom teater och musikal. Musikal är ett helt nytt ämne och det är stor efterfrågan redan från start och grupperna är stora. Det behövs en större sal för undervisning i dessa ämnen. Kulturskolan får ge avkall på kvalitet och elevers efterfrågan kan inte mötas.

- **Övrigt**

När befolkningen ökar behöver även kulturskolan utvecklas. Samnyttjande med andra verksamheter behövs för att kunna erbjuda verksamhet till viss del i andra kommundelar.

5.2 Bibliotek

I Tyresö finns tre bibliotek som förutom böcker och annan media, också erbjuder läsfrämjande aktiviteter och eget skapande för barn och unga.

De tre biblioteken finns i Tyresö centrum, Strand och Trollbäcken.

Biblioteken är en mötesplats som erbjuder grupprum, studieplatser och olika

programaktiviteter. Civilsamhället har också aktiviteter i bibliotekets lokaler såsom språkcafé och läxhjälp. Sedan 2021 har biblioteken i Strand och Trollbäcken meröppet dvs. medborgarna ges tillträde till bibliotekslokalerna utanför bemannade öppettider. Biblioteket har också en bokbil och pop-upverksamhet.

Biblioteken har en viktig funktion som fria, neutrala mötesplatser där medborgarna kostnadsfritt kan låna media och ta del av ett brett informations- och kulturutbud på egna villkor. Biblioteken har en viktig demokratisk roll som fysisk plats öppen för alla som behöver god tillgång till ett brett utbud av informationskällor samt kompetent personal som kan vägleda och bidra med kunskap inom källkritik. Biblioteken utgör också en särskild resurs när det gäller att stimulera barn till läslust och bidra till språk-, skriv- och läsutveckling. I dag är folkbiblioteket ett öppet, offentligt rum där man träffar människor, sitter och pluggar, läser tidningar, lånar datorer och internet gratis eller deltar i något arrangemang. Bibliotekens fysiska rum blir också extra viktiga när trångboddheten ökar.

Fysiska besök per invånare

	Tyresö	Stockholms län	Riket
Fysiska besök per invånare 2019	4,8	5,2	4,0

Källa: Kolada

Bibliotekens lokalytor

Bibliotek	Lokalyta kvm publik yta
Tyresö centrum	1 099 ¹⁰
Strand	100
Trollbäcken	157

¹⁰ 1307 kvm med konsthall och programrum

Svensk biblioteksförning¹¹ har undersökt vad som gör ett bibliotek framgångsrikt och vilka faktorer som påverkar efterfrågan på bibliotekstjänster. Den viktigaste faktorn är bibliotekets placering i närsamhället. Biblioteket ska ligga centralt där människor spontant rör sig, nära eller i ett kommersiellt centrum, erbjuda attraktiva tjänster och ha generösa öppettider.

Idag kännetecknas biblioteken av en mängd olika verksamheter och många aktörer vill komma in på biblioteken och erbjuda ett större utbud. Biblioteken i Strand och Trollbäcken har svårt att möta de krav som låntagare och andra verksamheter ställer som läxhjälp och volontärverksamhet m.m. Det som behövs är studieplatser, tysta zoner, grupprum, enskilda studieplatser, större barn- och ungdomsavdelningar, plats för föredrag och programaktiviteter, utställningar och rum för aktörer som vill arrangera kursverksamhet av olika slag.

Enligt Svensk biblioteksförning måste bibliotekens lokaler anpassas till de nya förutsättningarna. Idag saknas ofta möjlighet att bedriva olika aktiviteter samtidigt, utan att den ena stör den andra. Det leder till konflikt och en stundtals het debatt där intressen och grupper ställs mot varandra – stammisar mot nya grupper av besökare, vuxna och äldre mot barn och unga.

Som redovisas ovan finns Tyresös tre bibliotek i kommunens tre kommuncentra.

Behov för biblioteken

- **Placering**
Biblioteken ska enligt studier placeras i närsamhället i anslutning till kommersiella centra och i närheten av väl fungerande kommunikationer. Tyresös tre bibliotek ska placeras i de tre kommuncentrumen, Tyresö centrum, Strand och Trollbäcken.
- **Storlek på lokalerna Strand och Trollbäcken**
Lokalerna i Strand och Trollbäcken är för små och därmed behövs större lokaler. Möjligheter till samlokalisering behöver analyseras i dessa kommundelar.
- **Biblioteket i Tyresö centrum**
Biblioteket i Tyresö centrum har en central placering, men vid ombyggnationer och planering av ett eventuellt kommunhus bör bibliotekets placering analyseras. Studier visar att en mer tillgänglig lokalisering i tex bottenplan blir mer inbjudande. Kultur- och fritidsverksamheter samverkar och skapar en trivsamt och stimulerande

---

¹¹ Även Nacka kommun framhåller detta i analyser om kulturlokaler

miljö som ger besökarna möjlighet att ta del av ett större utbud av aktiviteter.

5.3 Scenkonst

Tyresö kommun erbjuder programverksamhet och kulturaktiviteter inom exempelvis musik, dans, teater, film, litteratur, konst och kulturarv.

Lokaler som finns är programrummet som ligger i anslutning till Tyresö bibliotek som kan ta emot max 50 personer. Vidare finns lokaler i Kvarnhjulet, men som i första hand ska användas av föreningslivet.

I kommunen finns två scener; Forellscenen som kan ta emot 250 personer och Tyresö gymnasiums aula som kan ta emot 450 personer. I dessa lokaler är det biosittning med fasta stolar.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i kultur- och fritidsförvaltningens verksamhet. Scenkonst för barn bygger bl.a. på interaktivitet och delaktighet. De befintliga två scenerna är inte anpassade för scenkonst för barn. Det gör att kommunen idag har svårt att erbjuda en mångfald av uttryck och hög kvalitet i scenkonst för barn. För föreställningar är det också viktigt att kunna ta emot ett större antal barn och elever för en större effektivitet samt ha en flexibel funktion för skapande aktiviteter i samband med föreställningar.

Scenerna har även andra brister. Forellscenens saknar tillräckligt stor foajé och logerna kan inte användas, då en fungerande brandutgång inte finns. Det saknas förråd för att förvara rekvisita och teknik. Tyresö gymnasiums aula saknar utrymmen som behövs vid olika föreställningar och scenkonst. Scenerna är inte heller tillräckligt djupa för att kunna ha cirkus- och dansföreställningar eller vissa orkesterframträdanden. Det behövs också lastings- och lossningsmöjligheter i direkt anslutning till konsert- och teaterlokalen. Vid utformning av scenlokaler är det rimligt att titta på Riksteaterns handledning vid projektering av lokaler för scenkonst ¹².

5.4 Tyresöarkivet

Tyresöarkivet startade sin verksamhet under 2021. Arkivlokaler finns gemensamt med kommunarkivet. Det kommer då finnas möjlighet att ta del av delar av materialet digitalt. Det finns behov av forskare och andra intresserade medborgare att ha en forskarplats där de fysiskt kan ta del av materialet i Tyresöarkivet.

---

¹² Riksteaterns handledning vid projektering av lokaler för scenkonst, 2021

Behov för scenkonst och Tyresöarkiv

- **Blackbox**
Det finns behov av en blackbox där scenkonst för barn kan erbjudas. En blackbox ska vara flexibel för olika sittningar för att kunna ta del av bred och aktuell scenkonst. En blackbox skulle även öka effektiviteten för scenkonst för vuxna. Detta för att kunna ta in fler och erbjuda ett mer varierat utbud.
- **Scener**
Det finns behov av en scen som uppfyller krav för loger, foajé, garderober och förrådsutrymmen.
- **Kulturförråd**
Gemensamt förråd för kulturen med t.ex. evenemangsartiklar, mobil scen, ljud m.m.
- **Lokal för Tyresöarkivet**

5.5 Konsthall

Tyresö konsthall ligger i anslutning till biblioteket i Tyresö centrum. Ytan tillsammans med programrummet uppgår till 200 kvm. I anslutning till konsthallen finns ett funktionsrum som används som verkstad för att hantera konstsamlingar.

Besöksantalet har varit ganska konstant de senaste åren på cirka 23 000 besökare.

Behov för konsthallen

- Förrådsrum för konstsamlingar.

5.6 Produktionslokaler

5.6.1 Spontankultur

Kultur- och fritidsnämnden fastställde i november 2021¹³ en behovsanalys om spontankulturplats. I den föreslås en s.k. semiorganiserad spontankulturplats. Det innebär en plats där det kan finnas personal under viss tid men som kan fungera både när den är obemannad och bemannad. Spontankulturplatsen ska ha möjlighet att även ta emot organiserade kulturinslag, förslagsvis en dansplats. Platsen bör även innehålla en semiorganiserad ljudpark som kan visa vägen från parken till kulturskolan, fritidsgården och föreningslivets lokaler och som blir en portal till kulturområdet.

---

¹³ Kultur- och fritidsnämnden 2021-11-29 § 76

Inom ramen för projektet Wättingestråket, beställde stadsbyggnadsförvaltningen 2019 en utredning. Settlementförbundet hade uppdraget att ta fram en rapport kring vad unga flickor efterfrågar och vilka fritidsaktiviteter de är särskilt intresserade av att det ska finnas kring Wättingestråket. Fokusgrupper har genomförts. Det som framförallt framkommer är att det är viktigt med trygga miljöer med bra belysning. Olika förslag framfördes; dansbana, boulebana, träningsgym, odlingar, mysiga parkbänkar, grillplatser, skridskobana, café, osv. Förslag kopplat till kultur är ledarledda aktiviteter i området och anläggningar i området för aktiviteter som scen med amfiteatersittning.

Kommunen har anlagt olika spontanaktiviteter kring Wättingestråket som skatepark, parkourpark och padelbana. Dessa inriktas på idrott och lockar framförallt pojkar. Behov finns av spontanområde i Wättingestråket som inspirerar till olika sorters möten både idrottsliga och kulturella.

5.6.2 Eget skapande

Att ge möjligheter till eget skapande är viktigt bl.a. inom bild och form. Med kultur och eget skapande stärks barn och unga som individer och får en ökad självkänsla. Om man blir inspirerad, stimulerad och underhållen samt får en möjlighet att reflektera över sina åsikter, ges man förutsättningar att bli kreativ och ifrågasättande. Egenskaper som är fundamentala i byggandet av en egen identitet.¹⁴

En skapande verkstad behöver ha rinnande vatten och diskbänk för att kunna jobba med flera skapande uttryck.

Behov för produktionslokaler

- Spontankulturplatser som lockar flickor.
- Skapande verkstad.
- Produktions- och replokaler.

6 Kulturföreningars behov

Förvaltningen har frågat kulturföreningar om deras behov av lokaler.

Sju föreningar har svarat varav tre framför behov av ytterligare lokaler för sin verksamhet. De flesta kulturföreningarna har verksamhet för främst vuxna. Det finns föreningar som vill bygga upp verksam för barn och ungdomar. De behov som framkommer är lokaler för att bedriva viss dansverksamhet samt scenlokaler för teaterverksamhet. Det finns behov av scener som tar tillräckligt stor publik, möjlighet till repetition och har rätt teknisk utrustning. Behov av förrådsomöjligheter för kostymer, rekvisita och ljus/ljud teknik finns också.

---

¹⁴ Statens kulturråd och Barnombudsmannen, bi 2006:02, Barn och ungas rätt till kultur

7 Sammanfattning av behovsanalys för kulturlokaler fram till 2035

Det finns ett stort värde i att samla kulturen i gemensamma lokaler för att skapa socialt värdeskapande miljöer som berikar varandra. Mot bakgrund av lokalernas förutsättningar i Tyresö är det svårt att veta efterfrågan och vilken potential kulturen har att utvecklas.

Lokalerna behöver vara flexibla och planerade för samnyttjande och ha multifunktionella lösningar. För att tillmötesgå behoven av öppna mötesplatser och samnyttjande av lokaler bör olika verksamheter samlokaliseras.¹⁵

- **Blackbox** – flexibel lokal som uppfyller moderna scenkrav för att kunna erbjuda scenkonst för i första hand barn och unga, men också som en flexibel lokal för vuxna.
- **Scen** med anpassade krav för kulturarrangemang för allmänheten och för kulturskolan och vissa behov från föreningslivet. Det innebär förråd, foajé, loger och garderober. Scenen kan användas för vissa orkesterframträdanden både för allmänheten och inom kulturskolans verksamhet.
- **Danssal, teatersal och orkestersal** för att möta de behov kulturskolan och föreningslivet har för utökad verksamhet inom dans, teater, musikal och orkester.
- **Större lokaler för biblioteken i Strand och Trollbäcken** för att kunna möta utökade behov för skapande verksamhet, studieplatser m.m.
- Vid planering av nytt kommunhus bör även övervägas att ordna ett **bibliotek** i bottenplan, där också platser för Tyresöarkivet och konsthall bör finnas. En blackbox kan också finnas med i anslutning till nytt kommunhus. Den kan då fungera som ett programrum.
- Platser och lokaler inomhus och utomhus för **eget skapande** och spontanaktiviteter.
- **Förrådsrum** för konstsamlingar.
- Lokal för eget skapande.
- Gemensamt **kulturförråd** med mobil scen, ljud, evenemangsartiklar m.m.

---

¹⁵ Denna slutsats framkommer också i Nacka kommuns kapacitetsutredning från februari 2021 om kulturlokaler.